

Türkiyə-Azərbaycan əlaqələrində yeni mərhələ başlayır

İKİ ÖLKƏ ARASINDAKI TİCARƏT DÖVRİYYƏSİNİN 10 MİLYARD DOLLARA ÇATDIRILMASI NƏZƏRDƏ TUTULUR

Türkiyə ilə Azərbaycan arasında qaz tranziti, qaz təchizatı və qaz alqı-satqısına dair sazişlər imzalanıb. Sazişləri Azərbaycan tərəfdən ARDNŞ prezidenti Rövnəq Abdullayev, Türkiyə tərəfdən isə BOTAŞ-ın baş direktoru Fazil Şənəl imzalayıb. Qeyd edək ki, qaz tranzitinə dair saziş "Cənub dəhlizi" layihəsi çərçivəsində Azərbaycan qazının Avropaya nəqli üçün nəzərdə tutulur. Bundan başqa, Azərbaycan və Türkiyə arasında hökumətlərarası enerji protokolu imzalanıb. Protokolu Azərbaycan tərəfdən sənaye və energetika naziri Natiq Əliyev, Türkiyə tərəfdən isə enerji naziri və təbii ehtiyatlar naziri Taner Yıldız imzalayıb. İki ölkə arasında iqtisadi sahədə əməkdaşlığı nəzərdə tutan növbəti sənədi - "İnvestisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişi" isə Azərbaycan və Türkiyənin iqtisadi inkişaf nazirləri Şahin Mustafayev və Zəfər Çağlayan imzalayıb.

"QAZ ANLAŞMASININ BİZNES YOX, SİYASİ ƏHƏMİYYƏTİ BÖYÜKDÜR"

İlk növbədə iki qardaş ölkə arasında qaz anlaşmasını şərh edən enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şaban bildirdi ki, nəhayət ki, çoxdan gözlənilən Azərbaycan-Türkiyə qaz danışıqlarına nöqtə qoyuldu: "Amma bu nöqtənin biznesdəki xüsusi çəkisi o qədər də çox olmasa da, onun siyasi əhəmiyyəti həddən artıq böyükdür. Azərbaycan- Türkiyə qaz anlaşması hüquqi baxımdan Avropa Birliyinə imkan verir ki, birliyə daxil olan ölkələr və şirkətlər Azərbaycan qazını öz sərhədlərində qəbul etsinlər. Bu isə Qərb üçün, əsasən də Avropa Birliyi üçün kifayət qədər əhəmiyyətə malik bir hadisədir. Əvvəla, Avropa Birliyi, nəhayət ki, uzun illərdən bəri nəzəri baxımdan gündəliyə gətirdiyi enerji təhlükəsizliyinin əsas elementlərindən biri olan diversifikasiyalaşdırılmış qaz idxalını praktik cəhətdən reallaşdırmaq şansı qazanır. İkincisi, Azərbaycan-Türkiyə qaz anlaşması hüquqi baxımdan Avropa Birliyinə imkan verir ki, birliyə daxil olan ölkələr və şirkətlər Azərbaycan qazını öz sərhədlərində qəbul etmək imkanına malik olsunlar. Üçüncüsü, "Cənub dəhlizi"nə daxil olan bir sıra infrastruktur layihələrinin, (qaz kəmərləri - NABUCCO, ITGI, TAP, IGB) nəhayət ki, ilkin olaraq Azərbaycan qazı hesabına həyata vəsiqə qazanmaq şansı artır. Nəhayət, Sovetlər Birliyi dağıldıqdan sonra Rusiyadan yan keçməklə Avropaya alternativ qazın gətirilməsi planları gerçəkləşmiş olur".

Yuxarıda qeyd olunduğu kimi qaz anlaşması ilə yanaşı iki ölkə arasında iqtisadi və ticari əlaqələrin inkişafına xidmət edəcək bir sıra sazişlər də imzalanıb. Azərbaycan-Türkiyə arasında hərtərəfli əlaqələrini hazırkı səviyyəsini yüksək qiymətləndirən Milli Məclisin iqtisadi siyasət komitəsinin üzvü Əli Məsimli isə bildirdi ki, son 5-6 il ərzində Xəzər dənizinin enerji resurslarından əldə edilən gəlir hesabına Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişaf etməsi ilə bağlı iki ölkə arasındakı iqtisadi əlaqələrin göstəriciləri də yüksələn xətlə artıb: "Türkiyə və Azərbaycan arasındakı qarşılıqlı faydalı iqtisadi və biznes əlaqələri kifayət qədər mövcuddur. Ötən il Türkiyə və Azərbaycan arasında ticarət balans 2,5 milyard dollar həcmində olub. Bu rəqəmin 2011-ci ilin sonunda 3 milyard dollara çatması gözlənilir. Gələcəkdə isə iki ölkə arasındakı ticarət balansının 10 milyard dollara çatdırılması gözləniləndir. 2011-ci ilin ötən ayları ərzində Türkiyənin Azərbaycana ixracı 1 milyon dollara yaxın, Azərbaycanın Türkiyəyə ixracı isə yarım milyon dollardan çox olub".

AZƏRBAYCAN AVROPADA ƏN BÖYÜK EMAL MÜƏSSİSƏSİNİ QARDAŞ ÖLKƏDƏ İNŞA EDİR

Müsaibimiz dedi ki, hazırda 1300-ə yaxın türk şirkəti Azərbaycanda, 1000-ə yaxın Azərbaycan şirkəti isə Türkiyədə fəaliyyət göstərir: "Türkiyə şirkətləri Azərbaycana 6 milyard dollar, Azərbaycan şirkətləri isə Türkiyəyə 4 milyard dollar həcmində investisiya qoyub. Molum olduğu kimi Azərbaycan şirkətləri Türkiyənin neft-kimya sənayesinə əlavə 6 milyard dollar dəyərində investisiya qoyacaq. Artıq həmin kompleksin təməlqoyma mərasimi də yüksək səviyyədə keçirildi. Petkim şirkəti İzmirdə saflaşdırma zavodu inşa etməyi planlaşdırır. 10 milyon ton xammalı emal etmək qabiliyyətinə malik olacaq saflaşdırma zavodu Avropada ən böyük emal müəssisələrindən

hesab olunur. Layihənin 2015-ci ildə yekunlaşacağı gözlənilir".

Ə. Məsimlinin sözlərinə görə, enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində danılmaz həqiqətdir ki, Türkiyə və Azərbaycan arasındakı əməkdaşlığın inkişaf etməsində iki ölkə arasında mövcud olan yaxın dostluq əlaqələrinin böyük rolu var: "Türkiyə qardaş ölkədir. Türkiyə ilə bizim daha yaxın əlaqələrimiz var. Türkiyə və Azərbaycan enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün Bakı- Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum layihələri üzrə birgə əməkdaşlıq edir. Həmçinin, Türkiyə, Gürcüstan və Azərbaycan hər üç ölkəni nəqliyyat dəhlizinə çevirəcək dəmiryolu inşa edir. Bununla yanaşı, Türkiyə və Azərbaycan NABUCCO layihəsi üzrə danışıqları yekunlaşdırmaq üzrədirlər. NABUCCO layihəsinin reallaşdırılması-asılı olmayaraq, Azərbaycan Türkiyəyə strateji tərəfdaş kimi baxır. Bu layihə Türkiyə-Yunanistan-İtaliya qaz kəməri və Trans Adriatik kəməri ilə müqayisə olunur. Hər üç kəməri Türkiyə ərazisindən keçməli və ya ölkənin mövcud şəbəkəsinə qoşulmalıdır".

İqtisadçı millət vəkili bildirdi ki, Azərbaycan həmçinin, Türkiyə vasitəsilə Yaxın Şərq bazarlarına çıxmaq istəyir: "Artıq SOCAR Yaxın Şərqdəki potensial istehlakçı ölkələrlə ilkin danışıqlara başlayıb. Suriyada vəziyyət stabilləşəndə Yaxın Şərqdəki istehlakçı ölkələrə təbii qaz satışına başlanıla bilər. Azərbaycan Türkiyə və Yunanistan arasındakı mövcud şəbəkədən istifadə edərək Yunanıstana da qaz satmağı nəzərdə tutur".

Müsaibimiz qeyri-neft sənayesi sahəsində əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirir: "İqtisadiyyatın diversifikasiya edilməsində və qeyri-neft sənayesinin ümumi iqtisadiyyatda payının artırılmasında Azərbaycan Türkiyənin təcrübəsindən faydalana bilər. Azərbaycanın əsas məqsədi qeyri-neft sahələrinin inkişafı və iqtisadiyyatın diversifikasiyasıdır. Türkiyə iqtisadiyyatını diversifikasiya etmək istəyən Azərbaycana bu işdə yardım edə bilər".

Ə. Məsimli qeyd etdi ki, iki dost-qardaş ölkə turizm sahəsində də yüksək səviyyədə əməkdaşlıq edir: "2011-ci ilin turizm ili elan edilməsi ilə əlaqədar ölkəmizdə çox ciddi işlərin görülməsi nəzərdə tutulur. Bu günün özündə Türkiyə şirkətlərinin əsas turizm infrastruktur layihələrinin inşası, turizm sənaye mərkəzlərinin yaradılması, turizm obyektlərində informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sahələrinin inkişafı üzrə olan investisiya layihələrində rolu böyükdür. Ölkə hələ də Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin turizmə vurduğu zərərin aradan qaldırılmasına çalışır. Azərbaycan gələcəkdə turizm sənayesindən əldə ediləcək gəlirin ölkə iqtisadiyyatına böyük töhfə verəcəyinə inanır".

İqtisadçı vurğuladı ki, son illər ərzində Azərbaycanın turizm sənayesi nəzərəçarpan dərəcədə inkişaf edib. 2011-ci ilin ötən dövründə turizm sənayesi ötən ilin eyni dövrünə nisbətən xeyli artıb. Ümumilikdə, turizm sənayesinə 2011-ci ilin birinci yarısında 95 milyon dollar həcmində investisiya qoyulub. Burada da türk şirkətlərinin xüsusi çəkisi var. Azərbaycana gələn və ölkəmizdən Türkiyəyə gedən turistlərin sayı həmişə çoxluq təşkil edib.

Əfsun